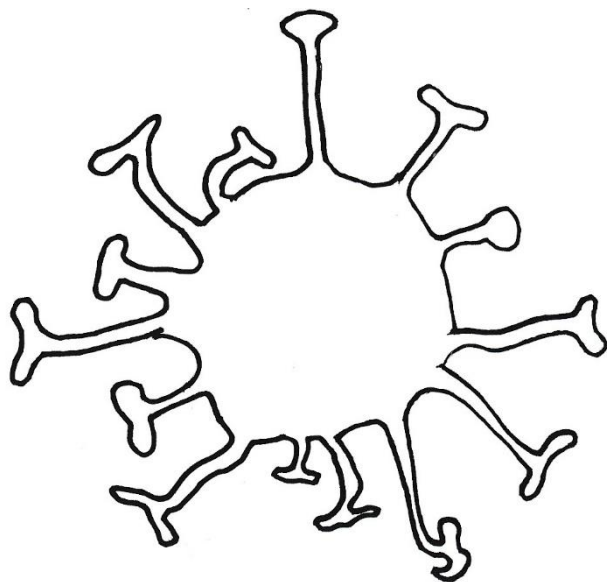

CoronaGedoe

Handleiding

Lucy Reijnen

Colofon

CoronaGedoe

is een uitgave van

Kieresoë

Idee, teksten fotografie: Lucy Reijnen

Met dank aan: Moeskops grafisch afwerkingsbedrijf

© 2020: KieresoëTilburg

Inleiding

Het jaar 2020 zal onthouden worden als het jaar waarin het corona-virus de wereld verlamde. De kaarten-set 'CoronaGedoe' kan een goed hulpmiddel zijn om op deze periode terug te kijken met leerlingen. De kaarten-set met bijbehorende werkwijzen is ontworpen voor de bovenbouw van het Primair Onderwijs en voor de onderbouw van het Voortgezet Onderwijs. Ook in een andere setting dan het onderwijs is het geschikt voor kinderen tussen de negen en vijftien jaar oud.

Het is een periode met veel angst, verdriet, boosheid en eenzaamheid. Maar er is ook verbondenheid, flexibiliteit en waardering voor anderen. Het leven in een ander ritme met andere prioriteiten is ook leerzaam. Mensen hebben geleerd afstand te bewaren en geworsteld om toch nabijheid en saamhorigheid te creëren. De afbeeldingen en de vragen van deze kaarten-set kunnen verschillende emoties oproepen. Het werken met deze kaarten-set kan helpen woorden te geven aan datgene wat niet on gezegd moet blijven. Het kiezen van een bepaalde afbeelding kan al veelzeggend zijn. Bovendien zegt een beeld vaak meer dan woorden kunnen uitdrukken.

Hoe leerlingen zich voelen in de groep, hoe de groep zelf (opnieuw) gaat functioneren is belangrijk voor het welbevinden van iedereen. Er moet niet alleen aandacht zijn voor schoolse vakken. Juist sociale vaardigheden zijn in deze periode belangrijk. Ook bij het opstarten na de zomervakantie is het belangrijk om op deze tijd terug te kijken.

Werken met 'CoronaGedoe' is een hulpmiddel dat tevens bijdraagt aan een gezonde groepsdynamiek. 'CoronaGedoe' bestaat uit 32 kaarten met afbeeldingen, 20 kaartjes met vragen en 10 kaartjes met stellingen. Er zijn bovendien lege kaartjes voor het noteren van eigen vragen of stellingen. Ook zijn er pionnen bij gevoegd om het Corona-bord-spel te kunnen spelen. De dobbelsteen is voor de 6 'dobbelsteen-vragen'. Dit boekje bevat tien verschillende activerende werkwijzen.

Door het werken met 'CoronaGedoe' wordt op een speelse, laagdrempelige manier de groep aan het denken gezet. Een aantal van de werkwijzen zijn gebaseerd op de uitgangspunten van oplossingsgericht werken. De methodiek die Inso Kim Berg met Steve de Shazer ontwikkelde is een krachtige manier van werken die autonomie versterkt en gericht is op oplossingen.

Voor het werken met 'CoronaGedoe' is het goed de afbeeldingen en de kaarten met vragen kritisch te bekijken en eventueel kaarten niet te gebruiken wanneer dat voor een groep of een leerling te confronterend zou zijn.

Via www.kiereso.nl/coronagedoe zijn de afbeeldingen en de vragen ook te vinden. Ook zijn hier (nieuwe) werkwijzen, tools en formats te vinden die horen bij de hier beschreven werkwijzen.

Werkwijzen:

Kies een afbeelding bij een vraag

Leg de kaarten met de afbeelding naar boven op tafel. De begeleider kiest of pakt 'blind' een vraag uit het stapeltje vragen. Leerlingen kiezen vervolgens een afbeelding. Wanneer iedereen een afbeelding gekozen heeft vertelt iedereen om de beurt waarom de keuze op deze kaart is gevallen. Iedereen luistert zonder te oordelen. Vragen stellen mag, maar alleen ter verduidelijking.

Kies vragen bij een afbeelding

Leg de kaartjes met vragen open op tafel. Om de beurt kiezen deelnemers 'blind' een afbeelding uit een stapeltje afbeeldingskaarten. Groepsleden kunnen om de beurt een vraag kiezen en deze stellen. Hieruit kan een groepsgesprek ontstaan.

De vragen zijn eigenlijk stellingen die leerlingen moeten aanvullen.

Vragen:

1. Dit is mooi want...
2. Hier word ik zenuwachtig van omdat...
3. Dit vind ik grappig omdat...
4. Dit is zo overdreven want...
5. Dit kan echt niet want...

6. Dit vind ik zielig omdat...
7. Dit is zo stom want...
8. Hier kun je echt ruzie door krijgen want...
9. Hierdoor kan ik de moed erin houden want...
10. Dit maakt me ongerust want...
11. Dit laat zien dat ik geleerd heb om...
12. Dit vind ik nuttig omdat...
13. Dit neemt haast niemand serieus omdat...
14. Hiermee help je anderen want...

Dobbelsteen gooien

De begeleider kiest of pakt 'blind' een afbeelding en gooit met de dobbelsteen. De leerlingen krijgen Post-its waarop ze het gegooide getal schrijven en het antwoord op de bij behorende vraag. Na het opschrijven enkele leerlingen kort laten vertellen wat ze hebben opgeschreven. Leg de afbeelding op een groot vel papier met de vraag van het gegooide getal en laat leerlingen hun Post-it eronder plakken. Gezamenlijk kijken naar de opbrengst en zaken die opvallen bespreken in de groep.

Dobbelsteenvragen:

- Dit maakt me boos omdat...
- Dit maakt me blij omdat...
- Dit maakt me verdrietig want...
- Dit maakt me bang want...
- Dit is belangrijk want...
- Dit doet me denken aan...

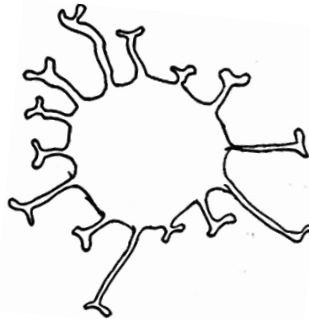
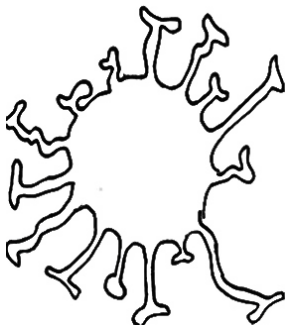

Één woord

Laat deelnemers om de beurt een kaart aanwijzen en er één woord bij zeggen dat uitdrukt hoe ze zich hierbij voelen.

Of de begeleider zegt één woord en de deelnemers wijzen een afbeelding aan die voor hun gevoel past bij de afbeelding. Woorden die genoemd kunnen worden zijn bij voorbeeld: kwaad, eenzaam, vrolijk, stom, grappig, angst, verdriet, vakantie, ruzie, gamen, verveling enz.

Variatie: Laat leerlingen een woord noemen waarop anderen een afbeelding aanwijzen.

Verhaal

De begeleider vraagt leerlingen zich voor te stellen dat het nu het jaar 2070 is. De leerlingen zijn dan al best oud. Een jong kind vraagt hen dan te vertellen hoe het nu ècht was in het jaar 2020. Wat vertellen leerlingen over 50 jaar de kinderen die dan leven over de Corona-tijd. De kaarten kunnen helpend zijn om een verhaal te vertellen (of te schrijven).

Oplossingsgerichte vragen

Leg de kaarten met afbeeldingen open op tafel. Alle leerlingen kiezen een kaart die hen aanspreekt en gaan in groepjes van drie of vier uiteen. In het groepje legt elke deelnemer aan de anderen uit waarom voor deze afbeelding gekozen is. Voor elke afbeelding worden vervolgens oplossingsgerichte vragen beantwoord.

1. Wat zie je op deze afbeelding?
2. Wat zou je willen of wensen dat er zou gebeuren?
3. Hoe kun je hierbij een concreet doel omschrijven?
4. Wat kun jij doen om ervoor te zorgen dat wat je wenst werkelijkheid wordt?
5. Hoe kun je merken dat het beter gaat?
6. Wat gaat er al goed?
7. Wat is het eerste kleine stapje dat jij vandaag al zou kunnen zetten zodat het beter gaat?
8. Hoe gaat je dat lukken?
9. Wie zou je kunnen helpen? Op welke manier?
10. Wanneer ben je tevreden?

Het zal nodig zijn om tijdens deze werkvorm rond te lopen: leerlingen hebben soms hulp nodig. Belangrijk is om uit te leggen dat het hier moet gaan om grote doelen/wensen te vertalen in kleinere haalbare stappen. De wens bv. om Corona te laten verdwijnen lijkt een onbereikbaar, niet haalbaar doel. Toch kunnen leerlingen daaraan bijdragen.

Plenair nabespreken.

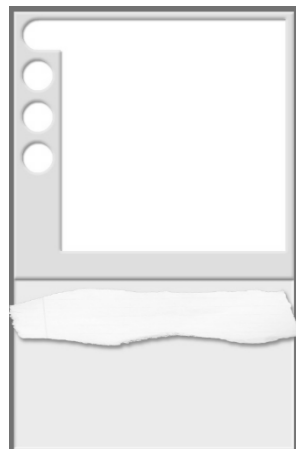
Corona-kwartet zelf maken

Leerlingen krijgen de opdracht om in een klein groepje zelf een kwartet te maken op kaarten van stevig papier (A7 formaat). Ieder groepje krijgt een categorie waar ze vier plaatjes en teksten bij moeten maken. De kaarten met afbeeldingen kunnen als inspiratie dienen. In de teksten mag het woordje 'niet' of 'nooit' niet voorkomen. Dit om leerlingen te laten denken in positieve (oplossingsgerichte) mogelijkheden.

Op deze kaartjes schrijven leerlingen bovenaan categorieën. Ze maken een tekeningetje in het vakje. Dan schrijven ze de verschillende uitspraken die ze in hun groepje bedacht hebben eronder. Met een markeerstift wordt op elk kaartje een uitspraak gemarkeerd zoals dat bij een echt kwartetspel ook het geval is. Via <https://www.kieresoel.nl/coronagedoe> is een format te vinden.

Categorieën:

- Anderhalve meter afstand
- Handen wassen
- Troosten
- Handhaving
- Nieuwe dingen leren
- Afstandsonderwijs
- Klimaat
- Winkels
- Verveling verdrijven
- Thuiswerken

Scenes maken

Laat leerlingen in tweetallen of kleine groepjes twee of drie kaarten uitkiezen. Ze moeten nu met behulp wat ze zien op de kaarten een klein verhaaltje bedenken en dat ook uitspelen. Iedere scene heeft een begin, een midden en een duidelijk einde. Vertel vooraf dat de scenes worden nabesproken en welke vragen er dan gesteld worden.

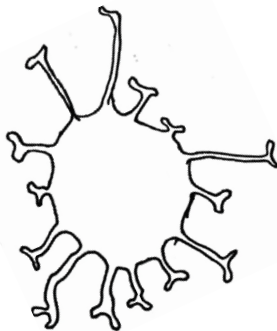
Geef ze niet te lang de tijd om te bedenken en te repeteren: vijf tot tien minuten is voldoende. Dit maakt de presentatie achteraf 'veiliger'.

Vertel leerlingen dat in een theatervoorstelling eindeloos geoefend wordt. Dus als het resultaat minder geslaagd is dan kinderen vooraf hoopten, ligt het vooral daaraan.

Aan elkaar presenteren en nabespreken.

Vragen voor nabespreking:

- Wat heeft deze scene ons willen zeggen?
- Was wat er gebeurde herkenbaar?
- Wat heeft het groepje leerlingen goed gedaan?

Over de streep 'light'

Voor deze werkwijze zijn de stellingen-kaartjes nodig. De stellingen zijn vaak zo gemaakt dat ze maar een kant van het verhaal benadrukken. Leg uit aan leerlingen dat de keuze voor of tegen een stelling vaak moeilijk kan zijn. Leg uit dat het niet erg is om van gedachten te veranderen. Nadenken is in essentie van gedachten veranderen...

Bekijk de stellingen vooraf kritisch en kies kaarten die passen bij deze groep of die passend zijn bij het groepsproces op dit moment.

Voor deze werkwijze is veel ruimte nodig, zeker wanneer leerlingen afstand van elkaar moeten houden, want hierbij komen ze letterlijk in beweging. Maak met stoepkrijt eventueel looplijnen en zet kruisjes op de vloer waar kinderen kunnen gaan staan.

Er worden steeds stellingen voorgelezen. Groepsleden die het eens zijn met de stelling gaan naar rechts, degenen die het er niet eens zijn gaan links staan. In het midden mag (nog) niet. Dan gaan groepsleden proberen met argumenten leerlingen laten wisselen van kant. Wanneer iemand een nuance aanbrengt mag iedereen die dit goed vindt een stap naar het midden zetten. Hou vaart in het 'spel' en zorg ervoor dat iedereen een inbreng heeft.

Tip: Soms hebben jongeren de neiging om aan één kant te blijven staan. Laat leerlingen bij de eerste stelling kiezen voor links of rechts gaan staan. Wanneer de volgende stelling aan de beurt is moeten ze niet rechts of links gaan staan maar aan voor- of achterzijde van de ruimte. Er zijn dan niet twee maar

vier kanten waar leerlingen naar toe kunnen lopen. Ervaring leert dat wanneer leerlingen sowieso in beweging moeten komen ze ook eerder geneigd zijn ècht te kiezen.

Variatie 1: Laat leerlingen niet zelf voor of tegen een stelling kiezen maar verdeel ze in twee groepen. Een groep is vóór en de andere groep is tegen de stelling. Ze moeten nu argumenten bedenken voor een stelling waar ze wellicht helemaal niet achter staan. Zo worden ze bewust van het feit dat je een stelling van twee kanten kunt bekijken. Maak de groepen steeds anders van samenstelling en zorg voor inbreng van iedereen.

Variatie 2: Verdeel de groep in twee- of drietallen.

De stellingen worden voorgelezen. Leerlingen gaan in hun groepje overleggen en vervolgens naar aanleiding van de stelling een argument voor of tegen bedenken. Dit wordt op een Post-it genoteerd. De Post-its worden op een gezamenlijke flap geplakt. Bespreek na afloop opvallende uitspraken in de groep: Zijn er overeenkomsten, verschillen? Welke thema's keren steeds weer terug in het groeps gesprek?

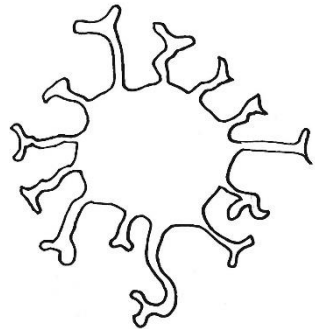
Aanvullende opdracht: maak eigen stellingen en wissel deze uit.

Corona-bordspel

In het voorbeeldspel, dat via www.kieresoel.nl/coronagedoe kan worden gedownload, is uitgegaan van het bestaande oudhollandse Ganzenbordspel. Dat heeft 63 vakjes waarbij vakje 63 de finish is.

.In een klassiek ganzenbord spel zitten zeven vakjes met een 'gans'. In het Corona-bord spel kunnen die natuurlijk niet ontbreken. In plaats van een 'gans' is gekozen worden voor een ander plaatje. In het voorbeeld is dat een 'handen-was-plaatje'. Wanneer je hierop komt mag je hetzelfde aantal ogen dat je hebt gegooid verder.

Er zijn ook 'virus'-plaatjes' wanneer je daarop komt geldt:

- 6. : Je bent op raamvisite geweest om je oma te verrassen. Goed bezig: je mag naar 12!
- 19. : Je laptop heeft kuren je kunt niet meedoen met de online lessen. Jammer! Beurt overslaan.
- 31. : Je broer is verkouden en nu mag jij ook niet verder tot er een andere speler komt.
- 42. : Je hebt per ongeluk iemand een hand gegeven: ga terug naar 39.

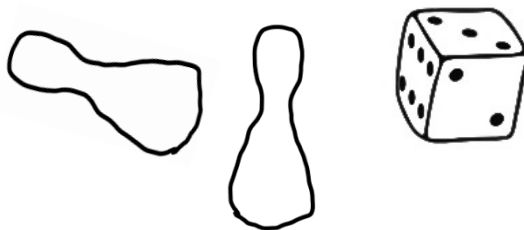
52. : Je vader is in het buitenland geweest: je moet in quarantaine tot er een andere speler komt.

58.: Je bent in een te grote groep verzeilt geraakt. Handhaving stuurt je terug naar start.

variatie:

Maak een groot bordspel. Kan heel simpel van een groot vel A1 formaat of etalagekarton. Hierop een route uitzetten met een vakverdeling met een aantal vakjes met plaatjes erop. Het samen maken van het spel is zelf al een werkvorm die leerlingen op een luchtige manier laat nadenken en doet een beroep op samenwerkings-vaardigheden Natuurlijk is het ook heel leuk om andere, eigen afbeeldingen te gebruiken. Leerlingen kunnen zich laten inspireren door de kaarten met de afbeeldingen.

De opdrachten kunnen ook letterlijke opdrachten zijn zodat tijdens het spel ook opdrachten uitgevoerd kunnen worden. Bv wanneer je op 'handen wassen' komt moet je ook echt je handen gaan wassen. Er zijn talloze variaties te bedenken.

Tot slot

In het ontwikkelen van het materiaal zijn de sociaal-emotionele competenties zoals Kees van Overveld ze omschrijft meegenomen:

1. Zelfbesef: emoties herkennen, begrijpen en benoemen.
2. Zelfmanagement: het reguleren van (heftige) emoties.
3. Besef van de ander: weten wat de ander denkt en voelt.
4. Relaties hanteren: sociaal vaardig omgaan met anderen.
5. Keuzes maken: verstandige beslissingen nemen.

Daarnaast is het van belang dat binnen een school docenten met elkaar in gesprek blijven, ervaringen en bevindingen uitwisselen. Dat zorgt voor een gezonde, flexibele en lerende organisatie waarin veranderen mogelijk blijft.

Lucy Reijnen
Juni 2020

CoronaGedoe is één van de pakketten die Kieresoë uitbrengt. Er is ook een spellenpakket voor jongeren tussen 9 en 15 jaar verkrijgbaar: 'GroepsGedoe'. Dit pakket zet jongeren op een speelse, laagdrempelige manier aan om na te denken over wat in een groep allemaal zou kunnen gebeuren.

Bovendien worden jongeren bewust gemaakt van wat ze samen kunnen doen om voor een veilig sociaal klimaat in de groep te zorgen.

Naast dit pakket is er ook het 'Pestpreventiepakket' dat gericht is op leraren en begeleiders van kinderen. Dit pakket bevat activerende werkvormen, is gericht op visievorming en heeft een stevige theoretische onderbouwing.

Vanuit Kieresoë worden workshops, lezingen en presentaties aangeboden. Gericht op groepsdynamiek, sociale veiligheid en positieve groepsvorming.

Bent u enthousiast over dit werkvormenpakket? Of wilt u met de expertise vanuit Kieresoë een observatie en analyse van een situatie of een groep laten uitvoeren? De objectieve blik van een buitenstaander kan voor nieuwe inzichten zorgen en u helpen met heel praktische ondersteuning en tips. Zie www.kieresoë.nl.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een ISBN: 978-90- 828460-1- 0 geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.